



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati  
restituta, & indicibus locupletata

In Passionem D.N. Iesv Christi Homeliae quinquaginta sex, Theoremata  
viginti octo, totidemque sermones. In Monotesseron Praeterea Eivsdem  
Passionis Dominicae, iuxta Euangelistarum & historiae fidem, Elucidatio.  
Conciones ad Haec Paraeneticae in praecipuis anni & Sanctorum  
festiuitatibus habitae

**Landsberg, Johannes Justus**

**Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXVIII**

Tractantur diuersæ de Angelis bonis & malis quæstiones. Ser. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47113)

Φ. VI  
13

**A**ngeli eorum semper vident facie Patris mei, qui in caelis est Matthaei XVIII. Charissimi fratres dulcissimam hodie agimus solennitatem spirituum angelicorum, de quibus more nostro quippiam dicturi, quae nos possumus ad qualemcunque illorum notitiam perducere, atque maiori erga illos deuotione afficere, prius dominam eorum & reginam salutemus, beatissimam semperque virginem Mariam dicentes: Ave Maria. *Angeli eorum*, &c. Fratres multa de angelis dicere, non est facultatis nostrae, quando exigua nobis inest illorum cognitio, aded vt id potius nobis constet quod sint, quam quid sint. Si enim, teste Salomone, res sensibiles ita nobis obscurae sunt, vt eas peruestigare nequeamus, qua tandem ratione celsissimorum spirituum secretum rimari ac explorare possimus: maxime cum intellectus noster ita se habeat erga notitiam angelorum, vt oculus nocturnae ad solis lumen, nec planè nesciens, nec satis perspicuus?

Ecclesi. i.

Aristotel.

Angelos esse vt ratione probetur.

Angeli quando creati sint Gen. i.

Beda.

Consequenter quatuor genera sunt Petrus Lombanus.

Esse autem angelicos spiritus diuina affirmant scripta, quae frequentissimam faciunt angelicarum apparitionum ac operationum mentionem. Potest etiam ratione probari. Ad vniuersi absolutam perfectionem necessarium esse creaturas merè spirituales (est enim creatura quaedam ex duobus extrinsecis compacta, purà, corpore & spiritu: nempe homo) Sicut ergo alia est creatura prorsus corporea, vt lapis, ita oportuit esse creaturam merè spirituales, vt est angelus: alioqui ordo creaturarum, & vniuersi constitutio non haberet suos numeros & absolutam perfectionem. Creati autem sunt angeli in initio temporis, quando factum est caelum & terra, vt habet Genesios exordium, dicente scriptura: *In principio creauit Deus caelum & terram*, id est, spirituales & corpoream creaturam. Caelum enim hic non significat caelum stellatum, quod vocant firmamentum (id enim secunda die conditum est, sed caelum empyreum, id est, igneum, quod non ab ardore, sed lumine igneum appellatur. Per terram autem accipitur materia informis omnium elementorum, quae sequentibus diebus per varias formas distincta sunt. Quod si quis dicat, nullam hoc loco fieri angelicæ creationis mentionem, respondendum est, per caelum etiam intelligi creaturas spirituales, id est, angelos. Non enim caelum creatum est vt esset vacuum, sed statim angelis repletum est. Quod etiam Beda venerabilis affirmat, dicens: Hoc superius caelum, quod a volubilitate mundi secretum est, mox vt creatum est sanctis angelis impletum est. Itaque quatuor simul creati sunt: Nempe, caelum empyreum, angeli, materia informis & confusa omnium elementorum, quae deinde in varias formas distincta est, & tempus. Porro, rerum creaturarum caelestium vel terrestrium, visibilium vel invisibilium, vt ait Magister sententiarum. *l. 11. d. 1. non alia causa est, nisi bonitas creatoris, qui est Deus vnus & verus, cuius tanta est bonitas, vt summè bonus beatitudinis suae, quam aternaliter beatus est, alio velit esse participes, quam videt & communicari posse, & minui omnino non*



non posse. Illud ergo, bonum, quod ipse erat, & quo beatus erat sola bonitate, non necessitate alijs communicari voluit, quia summè boni erat prodesse velle, & omnipotentissimi, nocere non posse. Et quia non valet eius beatitudinis particeps existerè aliquis, nisi per intelligentiã, quæ quãto magis intelligitur, tanto plenius habetur: fecit Deus creaturam rationalem, quæ summum bonum intelligeret, & intelligendo amaret, & amando possideret, ac possidendo frueretur. Eamquẽ hoc modo distinxit, vt pars in sui puritate permaneret nec corpori vniretur, scilicet angeli: pars corpori iungeretur, scilicet animæ. Et paulo post: Idedque si queratur, quare creatus sit homo vel angelus, breui sermone responderi potest. Propter bonitatem eius. Vnde Augustinus in libro de doctrina Christiana: Quia bonus est Deus, sumus: & in quantum sumus, boni sumus. Et si queratur, ad quid creata sit rationalis creatura, responderetur: Ad laudandum Deum, ad seruiendum ei, ad fruendũ eo: in quibus proficit ipsa, non Deus. Deus enim perfectus & summa bonitate plenus, nec augeri potest, nec minui. Et rursus: Factus ergo angelus siue homo propter Deum dicitur esse, non quia creator Deus & summe beatus alterutrus indiguerit officio, qui bonorum nostrorum non eger: sed vt seruiret ei ac frueretur eo, cui seruire regnare est. In hoc enim proficit seruiens, non ille cui seruitur. Haftenus ille. Præcipue igitur creati sunt angeli propter Dei bonitatem & suam utilitatem: deinde etiam minus principaliter propter nostram, id est, hominis necessitatem, vt nos custodiant ac tueantur. Dicitur autem fortassis aliquis: Deus ab æterno fuit. Cur igitur non etiam ab æterno produxit creaturam, cui se communicaret? quandoquidem bonus est, & bonum sui diffusiuum est. Verùm creatura non est capax æternitatis, nec

Angeli & homines cur creati sint. Augustin.

Psal. 139.

Creatura non esse capax æternitatis.

Luc. 10.

Esaiæ 14.

Angeli quales sine substantia.

Cccc rare,



Φ. VI  
13

Angelica  
ruinae causa  
quoniam  
fuerit.

Angelos  
quosdam  
ex singulis  
ordinibus  
corruisse.  
Iob 40.

Ezech. 28.  
Lucifer erat  
supremus  
angelus di-  
ctus.  
Esaie 14.  
Isidorus.

Psalms. 15.

rare, qui cuncta fecit in pondere, numero & mensura. Adhuc, omnes spiritus angelici creati sunt boni, id est, sine vicio, & iusti, id est, innocentes, non autem iusti ex virtutum exercitatione. Omnes enim ita conditi erant, ut stare possent, id est, non cadere per dona creationis, & cadere per liberum arbitrium. Poterant enim peccare & non peccare, sed non poterant proficere ad meritum vitæ, id est, æternæ beatitudinis, quam nondum habebant, nisi gratia superadderetur illis à Deo, qua mererentur sui beatificationem. Hæc gratia quibusdam data est, qua se conuerterunt ad Deum, id est, charitate ei adhaeruerunt, ideoque confirmati sunt & beatificati adeo ut deinceps peccare non possint, nec tamen propterea liberum illis est ablatum arbitrium, sed voluntas eorum ita est per Dei gratiam firmata, ut nunquam aliud possit aut velit, nisi quod velit Deus. Alijs verò non est data hæc gratia ob culpam illorum, quandoquidem mox sese auerterunt à Deo per superbiam, odium & inobedientiam erga Deum: quæ illis causa ruinae fuit. Et quia elegerunt malum auerfi à Deo, in malo obstinati sunt, ut non possint velle bonum, suntque diuina gratia destituti, quæ quidem illis data non est. Quod si quis dicat: Si gratiam accepissent ut cæteri, non corruissent: ergo in illos non est culpa conferenda. Sanè si in donis illis, quibus creati erant, persistissent, & Dei gratiam expectassent, accepissent eam, sicut & cæteri. Ut enim iam dixi, licet non poterint absque gratia proficere ac mereri, tamen stare potuissent, & contineri ex donis, quæ creatis illis collata erant, ne peccarent. Non enim aliquid eis peccare coegit, sed dedita opera ac suapte voluntate à Deo deflexerunt, seque abalienauerunt: quod si non fecissent, idem ipsis, quod & alijs, præstitum fuisset. Quod autem ad illos attinet spiritus, qui prolapsi sunt, certum est, sicut ex maioribus & minoribus quidam persistenter, ita & ex iisdem ordinibus quosdam corruisse: inter quos tamen vnus fuit cunctis tum perseverantibus, tum deficientibus excellentior ac illustrior, quemadmodum scripta diuina testantur: ut illa apud diuum Iob: *Ipse est principium viarum Dei.* Et apud Ezechielem: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decor, in delictis paradisi Dei fuisti. Omnis lapis preciosus operimentum tuum:* per lapides preciosos reliqui accipiuntur angeli, quibus clarior fuit. Vnde etiam dictum est *Lucifer tanquam lucem ferens,* sicut ea verba Esaie testantur. *Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui mane orietur?* Hic ergo præ cæteris clarior ac supremus angelus postquam creatus est, ut ait Isidorus, eminentiam naturæ & profunditatem scientiæ suæ perpendens, aduersus suum creatorem adeo superbia elatus est, ut illi se æquare voluerit, ut potest ex Esaia probari. Voluit autem esse æqualis altissimo propria autoritate, id est, absque meritis suis & Dei munere. At qui si persistisset, reuera cæteris esset angelis antelatus, & Deo proximus fuisset: sed miser ille ex animi elatione voluit esse iuris sui, nec subesse Deo, sed præesse omnibus, neque tamen hunc dominandi principatum habere diuinitus, sed ex seipso atque hac re Deo se æqualem fecit, qui solus est omnium dominus, cunctis ipse tribuens, nec aliquid à quoquam accipiens, quando nullius ipse eget. Et quia voto non potuit potiri suo, odio & inuidia erga Deum inflammatus, eo ipso ex angelo præstantissimo, factus est turpissimus cacodæmon.

In reuelationibus sanctæ Brigittæ Christus dicit Luciferum tantum corruisse



cepisse odium contra Deum creatorem suum, quod si possibile fuisset, libenter eum occidisset aut penitus in nihilum redegerisset: quamobrem mox cum omnibus affectis suis in hunc aerem caliginosum detrusus. Et hoc est quod in Apocalypsi fertur Draco e celo ruens tertiam stellarum, id est angelorum partem secum traxisse. Nunquam verò poterit respiscere aut agere poenitentiam ob voluntatem eius vsque adeò in malo obstinatam & depravatam, vt non possit velle nisi malum, nec possit Deum diligere, nec adiuuari. Vt enim Dominus ait Sanctæ Brigittæ, sicut nullum ipse habuit ad culpam instigatorem, ita nullum habet ad obtinendam gratiam auxiliatorem: sed est perpetuo damnatus absque vlla spe veniæ maximè quando ita est in superbia obduratus, vt nec possit veniam petere. Idem ipse tentauit & vicit Adam in paradiso: tentauit etiam in deserto Dominum Iesum, sed victus est: ideoque ligatus est, id est, potestas, eius refrenata est, quod non potest nos tentare quantum vult, & quantum potuit ante Christi passionem, & quantum poterit temporibus Antichristi, quando soluetur, hoc est, maior illi permittetur tentandi potestas. Vnde est in Apocalypsi: *Cum consummati fuerint mille anni (certus numerus pro incerto positus est) soluetur satan de carcere suo, & exiet & seducet gentes*: quod erit tempore Antichristi, quando tam dira sauiet tribulatio, vt si fieri possit, moueantur etiam electi. Cæterum, vtum ex dæmonibus quidam in locum subterraneum, quem nos, Infernum vocamus, demersi sint, secundum S. Bonauenturam, incertum est. Certum est autem aerem hunc caliginosum dæmonibus esse assignatum vsque ad iudicij diem, quo Lucifer ipse cum omnibus commilitonibus suis mittetur in stagnum sulphureum. Interim verò qui in aere sunt dæmones, inibi sunt ob nostri exercitationem atque vtilitatem, vt nos tentando faciant gloriosius coronari ob victoriam ex illis reportatam. Non enim potest coronari, nisi qui legitime certauerit: nec certat, nisi qui impugnetur.

Si ergo coronari debeamus, opus est aduersarijs. Vnde pulchre S. Bern. Iucundum ait, Dei iudicium est, quod superbus ille malleator nesciens fabricat perpetuas coronas eis, quibus impugnando succumbit. Et diuus Augustin. Nunquam, inquit, Deus quos præciebat futuros malos, eos fecisset, nisi pariter nosset, quibus bonorum vsibus eos accommodaret. Exigit ergo diuina dispositio, vt ex ipsis quoque apostatis angelis eliciat bonum electorum suorum. Scit enim bene vti prauis malorum voluntatibus. Itaque ad nostri exercitationem dedit eis aptum locum in aere. Nec mouere nos debet, quod per se satis fragilis est homo ex carne, vt non sit opus diabolo tentatore. Siquidem aduersum dæmones habemus angelos custodes: habemus & Dei gratiam nos tuentem cum bona voluntate nostra. Nec potest nocere diabolus nisi volenti. Infirmus autem & planè miser est hostis, qui non potest nisi volentè vincere. Quod aut in Iob habetur. *Non est potestas super terram, que comparatur ei*, ad vires naturales pertinet, non ad tentandi potestatem, quæ non illi permittitur, quantum ipse velle. Hic iam fratres charissimi obiter considerare debemus diuinam iustitiam, quæ pro vno non operis, sed voluntatis peccato supremum angelum cum omnibus illi fauentibus æterna damnationi addixit. Qua de re sic habet S. Bonauentura: Credo quod tam spectandum monstrum diuinæ seueritatis in angelo nobilissimo & primo homine,

Lucifer vt tentauit Adā in paradiso & Christū in deserto. Gen. 3. Matt. 4. Apoc. 20. Matt. 24.

Bonauent. Aerem caliginosum assignatum esse dæmonibus vsque ad diem iudicij. 2. Tim. 2. Bernard.

Augustin.

Iob 41.

Bonauent.





Φ. VI  
13

Superbiam  
quantum  
Deus odiat.  
Esaia 4.  
Gen 3.  
Esaia 1.

Hebr. 10.

quorum vtrunque proprijs manibus plasmauit & decorauit Deus nobis in-  
firmis proposuit & ostēdit, vt addiscamus quantū Deus odit peccatū & ma-  
ximē superbiam, quod pro vno motu cordis, nobilissima creatura creatu-  
rum omnium æternaliter & sine spe veniæ est damnata, & pro vno esu po-  
mi & ipse Adam & tota posteritas eius vsque ad finem mundi est mortali-  
tati & multiplici pœnalitati subiecta: & nisi Deus reliquisset nobis Ierem,  
quasi Sodoma fuisset. Ex ijs efficacissimum relinquitur argumentum,  
quod *horrendum est incidere in manus Dei viuentis*. Si enim Deus non peperit  
nobilissimo angelo superbienti, quid erit de vilissimo cinere & abiectissimo  
vermiculo in altum se extollente, cum iacere debeat in cinere & cilicio, modo  
& in ipso sterquilino? Itaque fratres charissimi simus solliciti cum sanctis  
angelis, qui in humilitate & obedientia perstiterunt, semper vitare superbiam.  
Et quia ex nobis fragiles sumus, rogemus sedulo sanctos angelos, vt ius me-  
ritis & precibus nobis auxilio sint, maximē in illa extrema hora, qua anima  
ex corpore euelletur presentanda summo iudici Deo, qui reddet vnicuique  
secundum opera illius: qui sine fine viuunt & regnat Deus benedictus in secula,  
Amen.

IN SOLENNITATE S. BRVNONIS PRIMI IN-  
stitutoris Ordinis Carthusiensis.

*De ordine Carthusiensium, de q̄ discretionē ac obedientia maximopere vitam  
Dei ingrediēti necessaria.*

Sermo 1.

**A**ssimilabitur viro sapienti, qui edificauit domum suam supra petram.  
Matth. 7. Commendatur his verbis fratres charissimi, beatus  
Bruno, quod domum suam, id est, ordinem Carthusianum, fun-  
dauerit supra petram, vt pote qui nec ex fluminibus facturus es-  
seturam, nec ex vento aut tempestate passurus sit ruinam. Inde vni-  
usdemq̄ sapiens meruit nominari. Siquidem prudenti vsus consilio, quod ni-  
lino cœpit, fortiter est executus. Delicias, honores, necessarios, amicos, &c.  
simul omnia dicam verbo: quicquid in mundo habuit, quicquid eidem ob-  
ferre mundus potuit, pro te Christe contempsit atque reliquit. Porro nihil  
tantum vtilis fuisse videretur, posteris suis vsque hodie multis, etiam mor-  
tuis viuere studuit, ijs videlicet, quibus bene viuendi leges instituit, erudi-  
tionem & exempla virtutum reliquit. Nam ædificauit illis domum, id est,  
ordinem hunc, quo nunc viuimus, quem vt fundatum supra petram staret  
atque firmaret, expendit omnes cum cœnobiticæ, tum eremiticæ vitæ  
perfectiones, incommoditatesq̄, & inde separans preciosum à vili, ex vtraq̄  
medium quoddam viuendi genus instituit, quod neque cœnobiticum neq̄  
eremiticum tantum, sed esset simul vtrunque. Ex cœnobitica namque viu-  
disciplinam, obedientiam, operationem manualet, paupertatem, hoc est,  
communem victum, conuentum diuino in officio, eruditionem, curam egro-  
tium atque infirmorum, & similia. Ex anachoreticæ vero solitudinem, silentium,  
abstinentiæ rigorem, orandi contemplandiq̄ assiduitatem desumpsit, vbi  
clausi

Carthusien-  
sis ordo quā  
sit sapienter  
supra petra  
fundatus.